

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW SPRAW WEWNĘTRZNYCH I OBRONY NARODOWEJ

z dnia 30 sierpnia 1963 r.

w sprawie poboru i odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin.

Na podstawie art. 42 i art. 60 ust. 5 ustawy z dnia 30 stycznia 1959 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. z 1963 r. Nr 20, poz. 108) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.**Pobór główny.**

§ 1. 1. Pobór główny przeprowadza się według wojewódzkich i powiatowych planów poboru sporządzanych przez właściwe do spraw wewnętrznych organy prezydiów wojewódzkich i powiatowych rad narodowych w porozumieniu z właściwymi wojskowymi komendantami wojewódzkimi i rejonowymi i zatwierdzonych przez prezydium właściwych rad narodowych.

2. Wojewódzkie i powiatowe plany poboru sporządza się stosownie do wytycznych Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 2. 1. Przy ustalaniu w planach poboru zakładów leczniczych, do których mają być kierowani poborowi na badania dodatkowe lub specjalistyczne albo na obserwację, należy brać pod uwagę zakłady społeczne służby zdrowia lub wojskowe zakłady lecznicze położone najbliższej miejsca urzędowania powiatowej komisji poborowej.

2. Zakłady społeczne służby zdrowia oraz lekarzy, którzy w tych zakładach będą przeprowadzać badania dodatkowe lub specjalistyczne, wyznacza właściwy do spraw zdrowia organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej w porozumieniu z właściwym do spraw wewnętrznych organem tego prezydium.

3. Wojskowe zakłady lecznicze wymienione w ust. 1 wyznacza dowódca okręgu wojskowego na wniosek właściwego do spraw zdrowia organu prezydium wojewódzkiej rady narodowej w porozumieniu z właściwym do spraw wewnętrznych organem tego prezydium.

§ 3. 1. Właściwy do spraw zdrowia organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej w porozumieniu z dowództwem okręgu wojskowego kieruje lekarzy cywilnych wyzna-

czonych na członków komisji poborowych i lekarzy wyznaczonych do przeprowadzania badań dodatkowych lub specjalistycznych na kilkudniowy kurs szkoleniowy dla zaznajomienia ich z przepisami o badaniu, lekarskim i ocenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej. Kurs szkoleniowy organizuje właściwy do spraw zdrowia organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej. Kurs ten może być zorganizowany również przez dowództwo okręgu wojskowego.

2. Lekarze zamieszkujący poza miejscowością, do której zostali skierowani na kurs, otrzymują zwrot kosztów podróży i diety według norm ustalonych dla pracowników państwowych. Koszty podróży i diety pokrywane są z budżetu właściwych powiatowych rad narodowych.

3. Wykładowców na kurs wyznacza dowódca okręgu wojskowego.

4. Przygotowanie lokalu, w którym ma się odbyć kurs, oraz zapewnienie zakwaterowania dla lekarzy skierowanych na kurs należy do właściwego do spraw zdrowia organu prezydium wojewódzkiej rady narodowej, a na kurs zorganizowany przez dowództwo okręgu wojskowego — do właściwych organów wojskowych.

§ 4. 1. Pobór główny przeprowadza się w miejscowościach będących siedzibami prezydiów powiatowych rad narodowych.

2. Pobór może być przeprowadzony poza miejscowością będącą siedzibą prezydium powiatowej rady narodowej tylko wyjątkowo, w przypadkach uzasadnionych względami gospodarczymi lub interesami ludności albo gdy to przyczyni się do usprawnienia pracy komisji poborowej.

3. Poboru nie należy wyznaczać na dni wolne od pracy.

§ 5. 1. O poborze prezydium powiatowych rad narodowych zawiadamiają ludność za pomocą obwieszczeń. Obwieszczenia stanowią jednocześnie wezwanie poborowych do stawienia się do poboru.

2. Ponadto poborowi mogą być wzywani do stawienia się do poboru przez właściwe do spraw wewnętrznych orga-

ny prezydów powiatowych rad narodowych za pomocą wezwań imiennych.

3. Nieotrzymanie wezwania imiennego nie zwalnia poborowego od obowiązku stawienia się do poboru w terminie i miejscu wskazanych w obwieszczeniu.

§ 6. 1. W obwieszczeniach o poborze należy wskazać podstawę prawną ogłoszenia poboru, kategorię osób podlegających poborowi, miejsce i terminy zgłoszenia się do poboru, dokumenty i fotografię, które powinny być przedstawione podczas poboru, oraz sankcje karne za niedopełnienie obowiązku stawienia się do poboru i przedstawienia dokumentów.

2. Rozplakatowanie obwieszczeń o poborze przez biura gromadzkich rad narodowych powinno nastąpić nie później niż na 14 dni przed rozpoczęciem poboru i powinno być dokonane w jednym dniu na terenie całego kraju, w miejscach najbardziej uczęszczanych i widocznych.

3. Dzień ogłoszenia poboru ustala Minister Spraw Wewnętrznych.

§ 7. 1. Wezwania imienne do poboru biura gromadzkich rad narodowych doręczają poborowym co najmniej na 7 dni przed wyznaczonym terminem stawienia się do poboru. W szczególnych przypadkach termin ten może być krótszy.

2. Wezwanie imienne do poboru powinno określać w szczególności:

- 1) termin i miejsce stawienia się do poboru (datę, godzinę i lokal),
- 2) rodzaje dokumentów i fotografii, które wezwany powinien przedstawić przy zgłoszeniu się do poboru,
- 3) sankcje karne za niedopełnienie obowiązku stawienia się do poboru i przedstawienia dokumentów.

Rozdział 2.

Komisje poborowe.

§ 8. 1. Prezydium powiatowych rad narodowych, powołując powiatowe komisje poborowe, wyznaczają również osoby, które w razie niemożności pełnienia funkcji przez przewodniczącego, jego zastępcę lub przez poszczególnych członków komisji wchodzi w skład komisji na ich miejsce.

2. Zmiana w składzie komisji poborowej przewidziana w ust. 1 powinna być tak przeprowadzona, aby nie powodowała przerwy w pracach komisji.

§ 9. 1. Przewodniczący i członkowie powiatowej komisji poborowej biorą udział w pracach komisji osobiście przez cały czas jej urzędowania.

2. Przewodniczący i członkowie powiatowej komisji poborowej zamieszkali i zatrudnieni poza miejscowością, w której urzęduje komisja, korzystają z uprawnień przysługujących pracownikom państwowym delegowanym służbowo do pracy poza siedzibą zakładu pracy.

§ 10. 1. Przewodniczący lub członek powiatowej komisji poborowej podlega wyłączeniu od udziału w sprawie, w której orzeczenie komisji ma być wydane w stosunku do:

- 1) jego krewnych i powinowatych do drugiego stopnia,
- 2) osoby związanej z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 przewodniczący powiatowej komisji poborowej powinien się wyłączyć z urzędu; o wyłączeniu członka komisji decyduje przewodniczący komisji.

§ 11. 1. Na członków powiatowych komisji poborowych powołuje się lekarza chirurga i lekarza chorób wewnętrznych.

2. Na członków komisji poborowych mogą być wyznaczone również lekarze-kobiety.

3. Wyznaczenie lekarzy, o których mowa w ust. 1 i 2, powinno nastąpić w porozumieniu z właściwym do spraw wewnętrznych organem prezydium powiatowej rady narodowej i wojskowym komendantem rejonowym.

4. Poza członkami powiatowej komisji poborowej właściwy do spraw zdrowia organ prezydium powiatowej rady narodowej wyznacza na okres poboru lekarza radiologa i zakład radiologiczny dla przeprowadzenia badań radiologicznych.

§ 12. Prezydium powiatowych rad narodowych mogą zapraszać na posiedzenia komisji poborowych przedstawicieli terenowych organizacji politycznych i społecznych.

§ 13. 1. Powiatowa komisja poborowa:

- 1) bada stan zdrowia poborowych i orzeka o ich zdolności do służby wojskowej — na podstawie przepisów o badaniu lekarskim i ocenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej,
- 2) kieruje poborowych na badania dodatkowe lub specjalistyczne albo na obserwację do odpowiednich zakładów społecznych służby zdrowia lub wojskowych zakładów leczniczych, jeżeli lekarze-członkowie komisji poborowej dostępnymi im metodami nie mogą ustalić stanu zdrowia poborowych i stopnia ich zdolności do służby wojskowej,
- 3) zwalnia od obowiązku osobistego stawienia się przed powiatową komisją poborową — poborowych trwale niezdolnych do spełnienia tego obowiązku i wydaje w stosunku do nich zaocznie orzeczenie o niezdolności do służby wojskowej,
- 4) orzeka o udzieleniu poborowym odroczenia zasadniczej służby wojskowej,
- 5) zarządza skierowanie poborowych uznanych za czasowo niezdolnych do służby wojskowej na leczenie do zakładów społecznych służby zdrowia, jeżeli choroba, ułomność lub wada czyniąca poborowego czasowo niezdolnym do służby wojskowej może być wyleczona najdalej w ciągu roku.

2. Z posiedzenia komisji poborowej powinien być sporządzony protokół, który podpisują przewodniczący i członkowie komisji.

§ 14. 1. Całokształtem prac powiatowej komisji poborowej kieruje jej przewodniczący.

2. Do obowiązków przewodniczącego należy w szczególności:

- 1) kierowanie planowym i sprawnym przeprowadzeniem poboru,
- 2) podawanie do wiadomości poborowym orzeczeń komisji poborowej,
- 3) kierowanie poborowych na wnioski lekarzy-członków komisji na badania dodatkowe lub specjalistyczne albo na obserwację,
- 4) podpisywanie dokumentów wydawanych przez komisję.

§ 15. 1. Wojskowy komendant rejonowy (oficer wyznaczony przez wojskowego komendanta wojewódzkiego) jako członek komisji poborowej:

- 1) bierze udział we wszystkich pracach komisji,
- 2) poucza poborowych o ich obowiązkach i prawach związanych z wykonywaniem przez nich powszechnego obowiązku wojskowego.

2. Poza czynnościami wymienionymi w ust. 1 wojskowy komendant rejonowy (wyznaczony oficer) w czasie przeprowadzania poboru:

- 1) sprawuje kierownictwo i nadzór nad zakładaniem i uzupełnianiem ewidencji wojskowej poborowych oraz nad wystawianiem książeczek wojskowych,
- 2) przeznacza do poszczególnych rodzajów wojsk i służb poborowych uznanych za zdolnych do służby wojskowej.

- 3) przeznacza poborowych do odbycia zasadniczej służby wojskowej i podaje im przypuszczalny termin powołania do tej służby,
- 4) zalicza poborowych do ponadkontyngentu,
- 5) przenosi poborowych do rezerwy,
- 6) zwalnia od powszechnego obowiązku wojskowego poborowych uznanych za zupełnie niezdolnych do służby wojskowej (kategoria „E”),
- 7) podpisuje i wydaje poborowym książeczki wojskowe.

§ 16. Do obowiązków przedstawiciela właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej jako członka komisji poborowej należy w szczególności:

- 1) ogólny nadzór nad terminowym stawiennictwem do poboru osób podlegających poborowi,
- 2) przedstawianie komisji poborowej dokumentów dotyczących odroczeń zasadniczej służby wojskowej,
- 3) nadzór nad prowadzeniem dokumentacji komisji poborowej,
- 4) nadzór nad należyтым zabezpieczeniem lokalu powiatowej komisji poborowej.

§ 17. 1. Do obowiązków lekarzy-członków powiatowej komisji poborowej należy:

- 1) badanie i określanie stanu zdrowia poborowych oraz stawianie wniosków w sprawie zaliczenia ich do poszczególnych kategorii zdolności do służby wojskowej i przeznaczenia do poszczególnych rodzajów wojsk i służb,
- 2) stawianie wniosków w sprawie kierowania poborowych na badania dołączkowe lub specjalistyczne albo na obserwację oraz na leczenie,
- 3) ocena zaświadczeń lekarskich dołączonych do podań i wniosków o zwolnienie od obowiązku osobistego zgłoszenia się poborowych do poboru i stawianie wniosków w tym przedmiocie,
- 4) stawianie wniosków w sprawie zaliczenia poborowych zwolnionych od obowiązku osobistego zgłoszenia się do poboru — do poszczególnych kategorii zdolności do służby wojskowej,
- 5) nadzór nad pracą personelu pomocniczego obsługującego wagę i miarę lekarską oraz nad prowadzeniem księgi orzeczeń lekarskich,
- 6) czuwanie nad utrzymaniem higieny w lokalu powiatowej komisji poborowej.

2. Lekarzom-członkom komisji poborowej nie wolno:

- 1) badać poborowych w czasie trwania poboru w charakterze lekarza wolno praktykującego i wydawać zaświadczeń mających znaczenie dla komisji poborowej,
- 2) wydawać poborowym lub innym osobom jakichkolwiek zaświadczeń o wynikach badania lekarskiego w komisji poborowej.

§ 18. Poza przewodniczącym i członkami powiatowej komisji poborowej w pracach tej komisji biorą udział przedstawiciele prezydiów gromadzkich rad narodowych.

§ 19. 1. Do obowiązków przedstawiciela prezydium gromadzkiej rady narodowej należy w szczególności:

- 1) dopilnowanie, aby wszyscy poborowi zamieszkali na terenie danej gromady stawili się do poboru we właściwym czasie wraz z dokumentami wymienionymi w obwieszczeniu lub wezwaniu imiennym,
- 2) stwierdzanie w razie potrzeby tożsamości poborowych,
- 3) udzielanie komisji poborowej wyjaśnień dotyczących poborowych obecnych lub nieobecnych na poborze oraz wyjaśnień w sprawach związanych z odroczeniem poborowym zasadniczej służby wojskowej,
- 4) odnotowanie w rejestrze przedpoborowych daty zgłoszenia się do poboru i orzeczenia powiatowej komisji poborowej.

2. Przedstawiciel prezydium gromadzkiej rady narodowej bierze udział w pracach powiatowej komisji poborowej tylko podczas stawiania przed nią poborowych pochodzących z terenu danej gromady.

§ 20. 1. Do personelu pomocniczego wyznaczonego do prac w komisji poborowej należy w szczególności:

- 1) obsługiwanie wagi i miary lekarskiej oraz prowadzenie dokumentacji komisji poborowej,
- 2) zakładanie i wypełnianie kart ewidencyjnych, wystawianie książeczek wojskowych i prowadzenie ewidencji wydanych książeczek.

2. Spełnianie czynności wymienionych w ust. 1 pkt 1 należy do pracowników prezydium powiatowej rady narodowej wyznaczonych przez przewodniczącego tego prezydium. Spełnianie czynności wymienionych w ust. 1 pkt 2 należy do personelu wyznaczonego spośród podoficerów i szeregowców przez wojskowego komendanta rejonowego.

§ 21. 1. Powiatowa komisja poborowa orzeka większością głosów. Orzeczenia powinny być niezwłocznie ogłoszone poborowym.

2. Orzeczenie o udzieleniu odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na utrzymywanie rodziny, oprócz ogłoszenia poborowemu i dokonania wpisu w książeczce wojskowej, powinno być podane do wiadomości prezydium gromadzkiej rady narodowej, które opiniowało podanie w tej sprawie.

3. Orzeczenie o nieudzieleniu odroczenia podaje się do wiadomości osobom ubiegającym się o odroczenie poborowemu służby wojskowej oraz prezydium gromadzkiej rady narodowej (ust. 2). Orzeczenie powinno zawierać uzasadnienie prawne i faktyczne i powinno być doręczone na piśmie.

§ 22. 1. Od orzeczenia powiatowej komisji poborowej dotyczącego stopnia zdolności do służby wojskowej lub odroczenia zasadniczej służby wojskowej może być wniesione przez poborowego odwołanie, a przez członka komisji przeciwi — do wojewódzkiej komisji poborowej.

2. Odwołanie od orzeczenia o nieudzieleniu odroczenia ze względu na utrzymywanie rodziny mogą wnieść również członkowie rodziny, którzy ubiegali się o udzielenie poborowemu odroczenia.

3. Odwołania i sprzeciwy mogą być wnoszone do wojewódzkiej komisji poborowej najpóźniej w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia przez powiatową komisję poborową.

4. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje powołania poborowego do zasadniczej służby wojskowej.

§ 23. 1. Odwołanie wnosi się na piśmie za pośrednictwem powiatowej komisji poborowej, a jeżeli komisja ta już nie urzęduje — za pośrednictwem właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej. Osoba wnosząca odwołanie powinna dołączyć do niego w miarę potrzeby dokumenty uzasadniające odwołanie.

2. Powiatowa komisja poborowa może zmienić wydane przez siebie orzeczenie, jeżeli odwołanie uzna w całości za słuszne. W tym przypadku nie przekazuje się sprawy do wojewódzkiej komisji poborowej.

3. Sprzeciwy członków komisji poborowej wnosi się na piśmie za pośrednictwem powiatowej komisji poborowej, a jeżeli komisja ta już nie urzęduje — za pośrednictwem właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej. Osoba wnosząca sprzeciw powinna go uмотywować i dołączyć w miarę potrzeby dokumenty uzasadniające sprzeciw.

4. Przewodniczący powiatowej komisji poborowej lub właściwy do spraw wewnętrznych organ prezydium powiatowej rady narodowej obowiązany jest wniesione odwołanie

lub sprzeciw przesłać niezwłocznie wraz z aktami i wyjaśnieniami do wojewódzkiej komisji poborowej.

5. Orzeczenie powiatowej komisji poborowej, od którego nie zostało wniesione odwołanie lub sprzeciw, jest ostateczne.

§ 24. Powołanie wojewódzkiej komisji poborowej powinno nastąpić nie później niż na miesiąc przed rozpoczęciem poboru głównego, a jej rozwiązanie — z chwilą powołania nowej komisji w następnym roku kalendarzowym.

§ 25. 1. Wojewódzka komisja poborowa:

- 1) kieruje poborem na terenie województwa i sprawuje nadzór nad działalnością powiatowych komisji poborowych,
- 2) rozpatruje odwołania i sprzeciwy wniesione od orzeczeń powiatowych komisji poborowych,
- 3) rozpatruje skargi i wnioski dotyczące działalności powiatowych komisji poborowych.

2. Wojewódzka komisja poborowa może zarządzić natychmiastowe zawieszenie w czynnościach poszczególnych osób wchodzących w skład powiatowej komisji poborowej, a następnie wystąpić do prezydium wojewódzkiej rady narodowej o odwołanie ich, jeżeli nie spełniają one należycie swych obowiązków w komisji lub nadużywają swych uprawnień.

3. Do członków wojewódzkich komisji poborowych stosuje się odpowiednio przepisy §§ 8—10.

§ 26. 1. W razie uchylenia orzeczenia powiatowej komisji poborowej wojewódzka komisja poborowa wydaje nowe orzeczenie albo przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia komisji, której orzeczenie zostało uchylone, wskazując swoje zastrzeżenia. Jeżeli powiatowa komisja poborowa, której orzeczenie zostało uchylone, już nie urzęduje, wojewódzka komisja poborowa obowiązana jest wydać nowe orzeczenie.

2. Orzeczenie wojewódzkiej komisji poborowej, o którym mowa w ust. 1, powinno być wydane przed terminem wcielenia poborowego do wojska.

3. Jeżeli wojewódzka komisja poborowa nie będzie mogła wydać orzeczenia przed terminem wcielenia poborowego do wojska, wydane po tym terminie orzeczenie o udzieleniu odroczenia zasadniczej służby wojskowej przesyła się za pośrednictwem wojskowego komendanta wojewódzkiego do właściwego dowódcy okręgu wojskowego (równorzędnego) w celu zwolnienia żołnierza z wojska.

4. W przypadkach zasadniczej rozbieżności zdań lekarzy-członków powiatowej komisji poborowej wojewódzka komisja poborowa bada stan zdrowia poborowych i wydaje orzeczenie w sprawie stopnia zdolności poborowego do służby wojskowej.

§ 27. 1. Wojewódzka komisja poborowa może wzywać poborowych do osobistego stawienia się przed komisją.

2. Przepisy dotyczące trybu urzędowania powiatowych komisji poborowych oraz wydawania orzeczeń mają również odpowiednie zastosowanie do wojewódzkich komisji poborowych.

§ 28. 1. Orzeczenia wojewódzkiej komisji poborowej są ostateczne.

2. Orzeczenie wojewódzkiej komisji poborowej podaje się do wiadomości osobom zainteresowanym i właściwemu wojskowemu komendantowi rejonowemu.

3. Akta powiatowej komisji poborowej zwraca się tej komisji, a jeżeli ona już nie urzęduje — właściwemu do spraw wewnętrznych organowi prezydium powiatowej rady narodowej.

§ 29. W razie uchylenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych w trybie nadzoru ostatecznego orzeczenia woje-

wódzkiej lub powiatowej komisji poborowej, nowe orzeczenie przesyła się Ministrowi Spraw Wewnętrznych, właściwemu wojskowemu komendantowi rejonowemu i osobom zainteresowanym.

§ 30. Posiedzenia wojewódzkiej komisji poborowej zwołuje w miarę potrzeby przewodniczący komisji.

§ 31. Lokal, sprzęt lekarski oraz inne przedmioty niezbędne do pracy komisji poborowej zapewniają właściwe organy prezydium rady narodowej.

Rozdział 3.

Obowiązek stawienia się do poboru.

§ 32. 1. Obowiązkowi stawienia się do poboru głównego podlegają mężczyźni, którzy:

- 1) w danym roku kalendarzowym kończą 19 lat życia (poborowi rocznika podstawowego) oraz starsi, którzy do tychczas z jakichkolwiek powodów nie stawali do poboru, a nie przekroczyli 50 lat życia,
- 2) w dniu ogłoszenia poboru korzystają z odroczenia zasadniczej służby wojskowej,
- 3) byli w poprzednich latach zaliczeni do ponadkontyngentu, jeżeli zostali wezwani do poboru,
- 4) zostali w poprzednim roku kalendarzowym zwolnieni z zasadniczej służby wojskowej z powodu uznania ich za jedynych żywicieli rodzin.

2. Do stawienia się przed powiatową komisją poborową podczas poboru głównego lub dodatkowego mogą być wzywani:

- 1) poborowi przeznaczeni w poprzednich latach do odbycia zasadniczej służby wojskowej, nie powołani do tej służby,
- 2) żołnierze odbywający zasadniczą służbę wojskową w kilku okresach lub w systemie obrony terytorialnej,
- 3) osoby, u których zachodzi potrzeba zmiany orzeczeń o zdolności do służby wojskowej, w przypadkach przewidzianych w ustawie.

§ 33. Studenci szkół wyższych, w których prowadzone jest wojskowe szkolenie studentów, kończący w roku przyjęcia na studia 18 lat życia podlegają obowiązkowi stawienia się do poboru dodatkowego (rozdział 6).

§ 34. 1. Poborowi obowiązani są stawić się do poboru w miejscu i w czasie wskazanych w obwieszczeniu lub w wezwaniu imiennym.

2. Poborowi zgłaszający się do poboru po raz pierwszy, obowiązani są przedstawić powiatowej komisji poborowej:

- 1) dowód osobisty,
- 2) dokumenty stwierdzające:
 - a) wykształcenie,
 - b) zawód (specjalność w zawodzie),
 - c) odbyte przysposobienie wojskowe, kursy zawodowe (specjalistyczne),
- 3) zaświadczenie o zgłoszeniu się do rejestracji przedpoborowych,
- 4) fotografię o wymiarach 3 × 4 cm bez nakrycia głowy.

3. Poborowi, którzy stawali już do poboru (§ 32 ust. 1 pkt 2—4 i ust. 2), przedstawiają w czasie stawienia się przed komisją poborową: książeczkę wojskową, dowód osobisty oraz dokumenty stwierdzające zmiany w wykształceniu i zawodzie, jeżeli powstały one w okresie od poprzedniego poboru.

§ 35. 1. Poborowi, którzy są trwale niezdolni do osobistego stawienia się do poboru wskutek kalectwa, ułomności lub ciężkiej, nieuleczalnej choroby, obowiązani są wnieść do powiatowej komisji poborowej podanie o zwolnienie ich

od tego obowiązku i o przeprowadzenie w stosunku do nich poboru zaocznie. Podanie takie należy wnieść najpóźniej w dniu, w którym poborowy obowiązany był stawić się przed komisją.

2. W stosunku do poborowych przebywających w zakładach leczniczych wnioski o zwolnienie ich od obowiązku osobistego stawienia się do poboru i o przeprowadzenie w stosunku do nich poboru zaocznie wnoszą kierownicy tych zakładów.

3. W podaniu (wniosku) o zwolnienie od obowiązku osobistego stawienia się do poboru i o przeprowadzenie poboru zaocznie należy podać nazwisko, imię, imiona rodziców, datę i miejsce urodzenia, wykształcenie i zawód, numer i serię dowodu osobistego oraz nazwę i siedzibę organu, który go wystawił, dołączając jednocześnie:

- 1) zaświadczenie z zakładu społecznego służby zdrowia, stwierdzające rodzaj kalectwa, ułomności lub ciężkiej, nieuleczalnej choroby i niezdolność do osobistego stawienia się do poboru,
- 2) zaświadczenie o zgłoszeniu się do rejestracji przedpoborowych,
- 3) fotografię o wymiarach 3 × 4 cm, bez nakrycia głowy.

4. Jeżeli komisja poborowa uzna zaświadczenie wymienione w ust. 3 pkt 1 za wystarczające do wydania orzeczenia, zwalnia poborowego od osobistego stawienia się oraz wydaje zaocznie orzeczenie o jego zdolności do służby wojskowej. W przeciwnym razie przewodniczący powiatowej komisji poborowej zarządza zbadanie poborowego w miejscu jego pobytu przez lekarzy-członków komisji lub wezwanie poborowego do osobistego stawienia się przed komisją.

§ 36. 1. Poborowi obowiązani są stawić się przed komisją poborową właściwą ze względu na ich miejsce pobytu stałego (zamieszkania).

2. Jeżeli poborowi zameldowani na pobyt czasowy trwający nie dłużej niż 2 miesiące nie mogą z wyjątkowo ważnych przyczyn uczynić zadość obowiązkowi stawienia się do poboru w miejscu swego pobytu stałego (zamieszkania), obowiązani są stawić się bez osobnego wezwania przed powiatową komisją poborową właściwą ze względu na miejsce ich pobytu czasowego.

§ 37. 1. Poborowi, którzy w czasie od dnia ogłoszenia do dnia rozpoczęcia poboru zmienili miejsce pobytu stałego (zamieszkania), obowiązani są stawić się do poboru w miejscu i w czasie wyznaczonych przez właściwy do spraw wewnętrznych organ prezydium powiatowej rady narodowej właściwej ze względu na ich nowe miejsce pobytu stałego (zamieszkania) lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące.

2. Poborowi, którzy po rozpoczęciu poboru głównego na danym terenie zamierzają zmienić miejsce pobytu stałego (zamieszkania) lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące, obowiązani są stawić się do poboru przed opuszczeniem miejsca dotychczasowego pobytu.

§ 38. O opuszczeniu miejsca pobytu stałego (zamieszkania) lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące poborowi wymienieni w § 37 ust. 1 powinni zawiadomić ustnie lub pisemnie listem poleconym najpóźniej w 3 dni po opuszczeniu miejsca pobytu właściwy do spraw wewnętrznych organ prezydium powiatowej rady narodowej, której obszar opuszczają, niezależnie od meldunków składanych innym organom administracji w wykonaniu obowiązku meldunkowego.

§ 39. Poborowy, który w okresie przeprowadzania poboru odbywa karę pozbawienia wolności lub pozostaje w areszcie tymczasowym, obowiązany jest niezwłocznie po zwolnieniu z zakładu karnego zgłosić się do właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady na-

rodowej, który wyznaczy mu miejsce i termin zgłoszenia się do poboru.

§ 40. Poborowy przebywający w okresie przeprowadzania poboru czasowo za granicą obowiązany jest niezwłocznie po powrocie do kraju zgłosić się do właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej właściwej ze względu na jego miejsce zamieszkania przed wyjazdem za granicę, który wskaże mu termin i miejsce stawienia się do poboru.

§ 41. 1. Poborowi, którzy z jakichkolwiek innych przyczyn niż wymienione w §§ 35—39 nie mogą stawić się do poboru we właściwym czasie i miejscu, obowiązani są zawiadomić o tym właściwy do spraw wewnętrznych organ prezydium powiatowej rady narodowej najpóźniej w dniu, w którym obowiązani byli stawić się do poboru, dołączając jednocześnie dokumenty usprawiedliwiające niestawiennictwo.

2. Poborowi wymienieni w ust. 1 obowiązani są niezwłocznie po ustaniu przeszkody stawić się do poboru w czasie urzędowania komisji poborowej, a jeżeli komisja ta już nie urzęduje — zgłosić się do właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej, który wskaże im nowy termin i miejsce stawienia się do poboru (głównego lub dodatkowego).

§ 42. 1. Jeżeli poborowy nie stawi się do poboru we właściwym czasie i miejscu i nie usprawiedliwi swego niestawiennictwa, przewodniczący powiatowej komisji poborowej zarządza ustalenie miejsca jego pobytu i przyczyn niestawienia się do poboru.

2. Wykaz poborowych, których miejsce pobytu jest nieznane, właściwy do spraw wewnętrznych organ prezydium powiatowej rady narodowej przekazuje organowi Milicji Obywatelskiej w celu wszczęcia poszukiwań.

§ 43. 1. W razie ustalenia, że poborowy przebywa w danej miejscowości i uchyla się od poboru, przewodniczący prezydium powiatowej rady narodowej zarządza przymusowe doprowadzenie poborowego przez organy Milicji Obywatelskiej do powiatowej komisji poborowej.

2. Koszty związane z przymusowym doprowadzeniem ponosi poborowy.

Rozdział 4.

Badanie lekarskie poborowych.

§ 44. 1. Badanie lekarskie poborowych odbywa się w porze dziennej, przy pełnym składzie komisji poborowej.

2. Przed rozpoczęciem badań lekarskich kieruje się poborowych na badania radiologiczne narządów klatki piersiowej.

3. Badania radiologiczne (ust. 2) mogą być przeprowadzane przed poborem. Wyniki tych badań mogą być wykorzystane w czasie poboru, jeżeli zostały przeprowadzone nie wcześniej niż na 3 miesiące przed terminem stawienia się poborowego przed komisją poborową.

§ 45. Jeżeli poborowy z powodu chorób, ułomności lub wad fizycznych mogących wywołać u niego zrozumiałe uczucie wstydu zgłasza prośbę o zbadanie go w nieobecności osób nie wchodzących w skład komisji, przewodniczący komisji poborowej powinien prośbę taką uwzględnić.

§ 46. 1. Na podstawie badania lekarskiego lekarze-członkowie komisji poborowej określają stan zdrowia poborowego i po uzgodnieniu swych opinii stawiają wniosek o zaliczenie go do jednej z kategorii zdolności do służby wojskowej oraz o przeznaczenie go do odpowiedniego rodzaju wojska lub służby.

2. Wniosek lekarzy w stosunku do poborowych, którzy zostali zwolnieni od obowiązku osobistego stawienia się przed komisją poborową, zgłaszany jest na podstawie przedstawionych komisji poborowej zaświadczeń wymienionych w § 35 lub na podstawie przeprowadzonego badania przez lekarzy-członków komisji w miejscu pobytu poborowego.

§ 47. Na podstawie określenia stanu zdrowia poborowego przez lekarzy i ich zgodnego wniosku oraz po wypowiedzeniu się pozostałych członków komisji — komisja poborowa wydaje orzeczenie o zaliczeniu poborowego do jednej z kategorii zdolności do służby wojskowej.

§ 48. 1. Jeżeli po dokonaniu badań lekarze-członkowie komisji poborowej nie mogą ustalić stanu zdrowia poborowego i stopnia jego zdolności do służby wojskowej, występują z wnioskiem do przewodniczącego komisji o skierowanie poborowego do odpowiedniego zakładu leczniczego na badania dodatkowe lub specjalistyczne albo na obserwację.

2. W przypadku wymienionym w ust. 1 wydanie orzeczenia o stopniu zdolności do służby wojskowej przy uwzględnieniu wyników badań lub obserwacji następuje w czasie ponownego stawienia się poborowego przed komisją poborową podczas poboru głównego, a jeżeli komisja już nie urzęduje — podczas najbliższego poboru dodatkowego.

§ 49. 1. Jeżeli lekarze-członkowie powiatowej komisji poborowej nie mogą wydać zgodnej opinii w sprawie określenia stanu zdrowia poborowego i wniosku co do stopnia jego zdolności do służby wojskowej, obowiązani są przedstawić swoje stanowiska na piśmie przewodniczącemu komisji, który kieruje poborowego do wojewódzkiej komisji poborowej.

2. Poborowemu skierowanemu do wojewódzkiej komisji poborowej w myśl ust. 1 przysługuje zwrot kosztów przejazdu.

3. Przed ostatecznym ustaleniem stopnia zdolności do służby wojskowej wojewódzka komisja poborowa może skierować poborowego na badania dodatkowe lub specjalistyczne albo na obserwację do odpowiedniego zakładu leczniczego. Orzeczenie wojewódzkiej komisji poborowej o stopniu zdolności poborowego do służby wojskowej zastępuje orzeczenie powiatowej komisji poborowej.

§ 50. Jeżeli przed komisją stałe poborowy dotknięty kalectwem lub chorobą, a zachodzi podejrzenie, że kalectwo lub choroba zostały wywołane rozmyślnie w celu spowodowania całkowitej lub częściowej niezdolności do służby wojskowej, przewodniczący komisji poborowej, po wydaniu przez komisję orzeczenia o stopniu zdolności poborowego do służby wojskowej (§ 47), przekazuje sprawę do właściwego prokuratora powiatowego wraz z odpisem orzeczenia powiatowej komisji poborowej.

§ 51. Jeżeli w okresie między poborem a powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej powstaną u poborowego zmiany w stanie jego zdrowia uzasadniające zmianę posiadanej przez niego kategorii zdolności do służby wojskowej, obowiązany jest on zawiadomić o tym na piśmie wojskowego komendanta rejonowego, dołączając zaświadczenie lekarza zakładu społecznego służby zdrowia stwierdzające rodzaj choroby lub kalectwa. Poborowy taki może być ponownie wezwany na komisję poborową podczas najbliższego poboru (głównego lub dodatkowego) w celu ponownego ustalenia kategorii zdolności do służby wojskowej.

§ 52. 1. Po wydaniu orzeczenia przez komisję poborową zwraca się poborowym przedstawione przez nich dokumenty, z wyjątkiem zaświadczenia o rejestracji przedpoborowych.

2. Poborowym zwolnionym od obowiązku osobistego stawienia się przed powiatową komisją poborową (§ 35) przesyła się książeczkę wojskową oraz zwraca się nadesłane przez nich dokumenty.

Rozdział 5.

Ochotnicy.

§ 53. 1. Mężczyźni, którzy w danym roku kalendarzowym kończą 18 lat życia (przedpoborowi), zgłaszający się do odbycia zasadniczej służby wojskowej w charakterze ochotników — wnoszą podania do wojskowej komendy rejonowej właściwej ze względu na miejsce ich stałego pobytu (zamieszkania). Do podania należy dołączyć następujące dokumenty:

- 1) ostatnie świadectwo szkolne,
- 2) zaświadczenie o wykonywanym zawodzie lub o posiadanych kwalifikacjach fachowych,
- 3) zaświadczenie o odbyciu przysposobienia wojskowego, jeżeli takie przysposobienie odbyli,
- 4) uwierzytelnione przez biuro gromadzkiej rady narodowej oświadczenie rodziców (opiekunów), że ochotnik nie jest jedynym żywicielem rodziny.

2. Podania o przyjęcie do zasadniczej służby wojskowej mogą być wnoszone przez ochotników w terminie do dnia 10 marca.

3. Pierwszeństwo w przyjęciu do zasadniczej służby wojskowej w charakterze ochotników mają przedpoborowi, którzy ukończyli przysposobienie wojskowe.

§ 54. Przedpoborowych, których podania o przyjęcie do zasadniczej służby wojskowej w charakterze ochotników zostały uwzględnione, wzywa się do stawienia się przed powiatową komisją poborową.

§ 55. 1. Ochotnik powinien przedstawić komisji poborowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do rejestracji przedpoborowych oraz dowód osobisty lub tymczasowe zaświadczenie tożsamości.

2. Niestawienie się ochotnika w wyznaczonym terminie przed komisją poborową uważa się za rezygnację z przyjęcia do odbycia zasadniczej służby wojskowej.

§ 56. Badanie lekarskie ochotników odbywa się według zasad określonych dla poborowych, z tym że nie kieruje się ich na obserwację szpitalną.

§ 57. Do odbycia zasadniczej służby wojskowej w charakterze ochotnika może być przeznaczony tylko przedpoborowy, który został uznany za zdolnego do służby wojskowej (kategoria „A”).

§ 58. 1. Orzeczenie o zakwalifikowaniu ochotnika do odbycia zasadniczej służby wojskowej w charakterze ochotnika podaje się mu do wiadomości.

2. Ochotnik, który nie posiada warunków do pełnienia zasadniczej służby wojskowej w wybranym przez siebie rodzaju wojska lub służby, może być za jego zgodą wyrażoną na piśmie przeznaczony do innego rodzaju wojska lub służby na ogólnych zasadach. Ochotnika, który nie wyrazi zgody na pełnienie służby w proponowanym mu rodzaju wojska lub służby, nie przyjmuje się do służby wojskowej w charakterze ochotnika i zwraca się mu dokumenty.

3. Po wydaniu przez komisję poborową orzeczenia wojskowy komendant rejonowy zwraca dokumenty wymienione w § 53 ust. 1.

4. Ochotnik zakwalifikowany do odbycia zasadniczej służby wojskowej otrzymuje książeczkę wojskową po wciepleniu go do jednostki wojskowej wymienionej w karcie powołania.

§ 59. 1. Powołanie ochotników do odbycia zasadniczej służby wojskowej odbywa się według zasad ustalonych dla poborowych.

2. Niezgłoszenie się ochotnika do jednostki wojskowej w wyznaczonym terminie uważa się za rezygnację z przy-

jęcia do służby wojskowej. W tym przypadku ochotnik obowiązany jest zwrócić wojskowemu komendantowi rejonowemu kartę powołania wraz z biletem na przejazd do jednostki.

§ 60. Ochotnik, który nie został zakwalifikowany do służby wojskowej bądź nie zgłosił się w wyznaczonym terminie do tej służby, obowiązany jest stawić się do poboru w tym roku kalendarzowym, w którym kończy 19 lat życia.

Rozdział 6.

Pobór dodatkowy.

§ 61. 1. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej zarządza przeprowadzenie poboru dodatkowego w okresach wskazanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, pobór dodatkowy przeprowadza się według zasad określonych dla poboru głównego.

§ 62. 1. Obowiązkowi zgłoszenia się do poboru dodatkowego podlegają:

- 1) studenci szkół wyższych, w których prowadzone jest wojskowe szkolenie studentów, od początku tego roku kalendarzowego, w którym kończą 18 lat życia,
- 2) poborowi, którzy z jakichkolwiek powodów nie stawili się do poboru głównego,
- 3) inne osoby, jeżeli wezwanie ich zostało zarządzone.

2. Studenci wymienieni w ust. 1 pkt 1 nie zakwalifikowani podczas poboru dodatkowego do wojskowego szkolenia studentów obowiązani są stawić się do poboru głównego w roku kalendarzowym, w którym kończą 19 lat życia.

§ 63. 1. Wykazy studentów sporządzone przez rektorów szkół wyższych powinny wymieniać studentów, którzy w roku przyjęcia na studia do szkoły wyższej kończą 18 lat życia, oraz studentów, którzy zostali przyjęci na studia w 17 roku życia, a w danym roku kalendarzowym kończą 18 lat życia.

2. Wykazy określone w ust. 1 powinny zawierać: nazwisko i imię, imiona rodziców, datę urodzenia i adres studenta oraz wyniki badań radiologicznych narządów klatki piersiowej wykonane w związku z przyjęciem na studia, a w odniesieniu do studentów zameldowanych czasowo poza miejscem pobytu stałego (zamieszkania) — również dokładny adres w miejscowości, w której są oni zameldowani na pobyt stały (zamieszkanie).

3. Wykazy studentów określone w ust. 1 powinny być przesyłane corocznie do właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej właściwej dla siedziby szkoły wyższej, nie później niż w ciągu 7 dni po rozpoczęciu nauki w danym roku.

§ 64. 1. Wezwanie poborowych i innych osób do poboru dodatkowego następuje wyłącznie za pomocą wezwań imiennych na zasadach i w trybie określonych w § 7; studentom szkół wyższych, w których prowadzone jest wojskowe szkolenie studentów, wezwanie imienne doręcza kierownik studium wojskowego szkoły wyższej (kierownik wojskowego szkolenia studentów).

2. Poborowi wymienieni w ust. 1 obowiązani są w czasie zgłoszenia się do poboru dodatkowego przedstawić dokumenty i fotografię przewidziane w § 34 ust. 2. Obowiązek przedstawienia dokumentu stwierdzającego wykształcenie nie dotyczy studentów szkół wyższych.

§ 65. 1. Pobór dodatkowy dla studentów szkół wyższych, w których prowadzone jest wojskowe szkolenie studentów, przeprowadza prezydium powiatowej rady narodowej właściwej dla siedziby szkoły wyższej.

2. Pobór dodatkowy dla osób wymienionych w § 62 ust. 1 pkt 2 i 3 przeprowadza prezydium powiatowej rady

narodowej właściwej ze względu na miejsce pobytu stałego (zamieszkania) tych osób.

§ 66. 1. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej może zarządzić przeprowadzenie poboru dodatkowego przez prezydium powiatowej rady narodowej również dla osób, o których mowa w § 62 ust. 1 pkt 2 i 3, zamieszkałych na terenie kilku sąsiednich powiatów.

2. W przypadku wymienionym w ust. 1 przedstawiciele właściwych do spraw wewnętrznych organów prezydiów powiatowych rad narodowych wchodzi w skład powiatowej komisji poborowej podczas stawiennictwa poborowych z terenu danego powiatu.

3. Prezydium powiatowej rady narodowej, które przeprowadza pobór dodatkowy, powołuje komisję poborową z uwzględnieniem przepisu ust. 2.

4. Udział przedstawicieli prezydiów gromadzkich rad narodowych w pracach komisji poborowych w czasie poboru dodatkowego nie jest konieczny.

§ 67. Podczas poboru dodatkowego studentów powinien być obecny kierownik studium wojskowego (kierownik wojskowego szkolenia studentów) tej szkoły wyższej, w której poborowi odbywają studia, lub jego przedstawiciel.

§ 68. 1. Studentów 18-letnich uznanych za zdolnych do służby wojskowej (kategoria „A” lub „C”) wojskowy komendant rejonowy przeznacza do wojskowego szkolenia studentów i wydaje im książeczki wojskowe.

2. Wpis w książeczce wojskowej o przeznaczeniu do wojskowego szkolenia jest równoznaczny z powołaniem do tego szkolenia.

3. Studentów przyjętych na studia przed 18 rokiem życia i nie objętych szkoleniem wojskowym, a uznanych podczas poboru dodatkowego za zdolnych do służby wojskowej (kategoria „A” lub „C”) — wojskowy komendant rejonowy przeznacza do wojskowego szkolenia studentów na wniosek kierownika studium wojskowego (kierownika wojskowego szkolenia studentów). Studentom, którzy nie zostaną przeznaczeni do wojskowego szkolenia studentów, powiatowa komisja poborowa udziela odroczenia.

§ 69. 1. Studenci zaliczeni do kategorii „B” lub „D” obowiązani są stawić się do poboru głównego w roku kalendarzowym, w którym kończą 19 lat życia.

2. Studentów uznanych za zupełnie niezdolnych do służby wojskowej (kategoria „E”) wojskowy komendant rejonowy zwalnia od powszechnego obowiązku wojskowego.

3. Studentom wymienionym w ust. 1 uznanym podczas poboru głównego w roku kalendarzowym, w którym kończą 19 lat życia, za zdolnych do służby wojskowej (kategoria „A” lub „C”), jeżeli nie mogą być poddani wojskowemu szkoleniu studentów, udziela się odroczeń zasadniczej służby wojskowej ze względu na odbywanie studiów (pobieranie nauki) na ogólnych zasadach.

§ 70. Studentów zwolnionych z wojskowego szkolenia studentów z powodu uznania ich przez wojskową komisję lekarską za czasowo niezdolnych do służby wojskowej (kategoria „B”), którzy po upływie czasowej niezdolności do tej służby zostali uznani za zdolnych do służby wojskowej (kategoria „A” lub „C”), lecz nie zostali poddani dalszemu szkoleniu wojskowemu — wojskowy komendant rejonowy kieruje do powiatowej komisji poborowej w celu udzielenia im odroczenia zasadniczej służby wojskowej na zasadach przewidzianych dla poborowych.

§ 71. 1. Poborowi uznani podczas poboru głównego za zdolnych do służby wojskowej (kategoria „A” lub „C”), przyjęci po zakończeniu tego poboru na studia do szkoły wyższej, w której prowadzone jest wojskowe szkolenie studentów, obowiązani są niezwłocznie, nie później niż w terminie do dnia 25 września, przedstawić wojskowemu komendantowi

wł rejonowemu właściwemu ze względu na miejsce pobytu otrzymane ze szkoły wyższej zawiadomienie o przyjęciu na studia. Poborowych tych wojskowy komendant rejonowy nie powołuje do odbycia zasadniczej służby wojskowej.

2. Wojskowy komendant rejonowy właściwy ze względu na siedzibę szkoły wyższej po otrzymaniu od kierownika studium wojskowego (kierownika wojskowego szkolenia studentów) wykazu studentów, o których mowa w ust. 1, przeznacza ich do wojskowego szkolenia studentów.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do poborowych, którzy zostali przyjęci na studia w dodatkowym terminie przyjęć i nie mogli być zamieszczeni w wykazie wymienionym w ust. 2, jeżeli nie później niż do dnia 10 października przedstawią wojskowemu komendantowi rejonowemu właściwemu ze względu na siedzibę szkoły wyższej zaświadczenie o przyjęciu na studia.

4. Zmiana przeznaczenia do służby wojskowej w stosunku do poborowych, o których mowa w ust. 1—3, odbywa się bez wzywania ich do poboru.

Rozdział 7.

Odroczenia zasadniczej służby wojskowej.

§ 72. 1. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej mogą być udzielone poborowym ze względu na:

- 1) stan zdrowia,
- 2) utrzymywanie rodziny,
- 3) odbywanie studiów (pobieranie nauki),
- 4) wykonywanie zawodu.

2. Odroczenie może być udzielone tylko z jednego tytułu.

3. Poborowi posiadający warunki do odroczenia z kilku tytułów mogą wybrać rodzaj odroczenia. Nie dotyczy to jednak odroczeń ze względu na stan zdrowia. Udzielanie tych odroczeń następuje wyłącznie z urzędu i wyłącza wybór innego rodzaju odroczenia.

4. Odroczenia udziela się na okres do najbliższego poboru głównego.

5. Przepis ust. 1 stosuje się również do żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową w kilku okresach, jeżeli w czasie przerwy w odbywaniu tej służby powstały u nich warunki uzasadniające udzielenie im odroczenia zasadniczej służby wojskowej.

§ 73. Odroczenie ze względu na stan zdrowia (kategoria „B”) może być udzielone tylko jeden raz, chyba że przy następnym poborze poborowy zostanie uznany za czasowo niezdolnego do służby wojskowej z powodu innego schorzenia niż to, które było powodem udzielenia poprzedniego odroczenia. W przypadku stwierdzenia podczas następnego poboru tego samego schorzenia następuje zmiana dotychczasowej kategorii zdolności do służby wojskowej.

§ 74. 1. Odroczenie ze względu na utrzymywanie rodziny przysługuje poborowemu uznanemu za zdolnego do służby wojskowej (kategoria „A” lub „C”), będącemu jedynym żywicielem swojej rodziny.

2. Za jedynego żywiciela rodziny uważa się poborowego, na którym wyłącznie spoczywa obowiązek utrzymywania niezdolnych do pracy członków rodziny lub sprawowania opieki nad członkiem rodziny zaliczonym do I grupy inwalidów, jeżeli obowiązek ten rzeczywiście spełnia i nie ma innych członków rodziny, którzy ten obowiązek mogliby spełniać.

3. W uzasadnionych przypadkach za jedynego żywiciela rodziny można również uznać poborowego, od którego osobistej pracy zarobkowej zależy w przeważającej mierze utrzymywanie niezdolnych do pracy członków jego rodziny.

§ 75. 1. Poborowego prowadzącego gospodarstwo rolne lub zakład rzemieślniczy można uznać za jedynego żywiciela rodziny, jeżeli gospodarstwo albo zakład stanowi główne źródło utrzymania niezdolnych do pracy członków jego rodziny i prowadzenie tego gospodarstwa albo zakładu zależne jest wyłącznie od pracy poborowego.

2. W szczególności uważa się, że prowadzenie gospodarstwa rolnego lub zakładu zależne jest wyłącznie od pracy poborowego, jeżeli:

- 1) w gospodarstwie lub zakładzie nie ma innej osoby zdolnej do pracy,
- 2) zdolni do pracy członkowie rodziny mieszkają od dłuższego czasu w innej miejscowości i ich powrót do pracy w gospodarstwie rolnym lub zakładzie rzemieślniczym rodziców nie jest wskazany ze względu na wykonywaną pracę w wyuczonym zawodzie lub we własnym gospodarstwie,
- 3) w rodzinie nie ma osoby zdolnej do prowadzenia gospodarstwa rolnego lub zakładu rzemieślniczego i nie ma możliwości zatrudnienia sił najemnych lub korzystania z maszyn rolniczych,
- 4) gospodarstwo rolne w okresie jednego roku przed poborem uległo w znacznej mierze zniszczeniu z powodu klęsk żywiołowych (pożar, powódź, huragan itp.).

§ 76. Za członków rodziny poborowego uważa się jego:

- 1) rodziców i dziadków,
- 2) opiekunów, którzy sprawowali nad nim opiekę w okresie jego małoletności,
- 3) żonę i dzieci,
- 4) rodzeństwo.

§ 77. 1. Za niezdolnych do pracy uznaje się spośród członków rodziny wymienionych w § 76:

- 1) nieletnich do ukończenia 16 lat życia,
- 2) młodzież odbywającą studia w szkołach wyższych lub pobierającą naukę w szkołach średnich w trybie stacjonarnym do ukończenia 24 lat życia, jeżeli nie pracuje zarobkowo,
- 3) mężczyzn w wieku powyżej 60 lat i kobiety powyżej 55 lat, jeżeli ich jedynym źródłem utrzymania jest praca poborowego,
- 4) osobę, która wychowuje co najmniej jedno z dzieci lub rodzeństwa poborowego w wieku do lat 8, jeżeli nie może ona pracować zarobkowo,
- 5) inne osoby, które orzeczeniem komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, zwanej dalej „komisją lekarską”, zostały zaliczone do I lub II grupy inwalidów; za niezdolne do pracy można uznać również osoby zaliczone do III grupy inwalidów, jeżeli orzeczenie zawiera przeciwwskazania co do możliwości wykonywania dotychczasowego zatrudnienia.

2. Niezdolność do pracy członków rodziny poborowego (ust. 1 pkt 5) ustala komisja lekarska stosownie do przepisów w sprawie orzekania o istnieniu inwalidztwa osób nie będących pracownikami oraz osób nie ubiegających się o zapłatę rentowe.

§ 78. 1. Podania o odroczenie (§ 72 ust. 1 pkt 2) mogą składać poborowi lub pozostający na ich utrzymaniu członkowie ich rodzin — na formularzach, które wydają bezpłatnie biura gromadzkich rad narodowych.

2. Podania o odroczenie powinny być złożone nie później niż do dnia 28 lutego w biurze gromadzkiej rady narodowej właściwej dla miejsca zamieszkania osób pozostających na utrzymaniu poborowego.

3. Jeżeli warunki uzasadniające prawo do odroczenia powstały po dniu 28 lutego, podanie o odroczenie należy złożyć w ciągu 14 dni od chwili powstania tych warunków.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, poborowy może być wezwany również do poboru dodatkowego.

§ 79. Do podań wymienionych w § 78 powinny być załączone dokumenty potrzebne do stwierdzenia warunków rodzinnych i materialnych poborowego i jego rodziny, jak:

- 1) zaświadczenie szkolne członka rodziny poborowego w wieku ponad 16 lat życia, jeżeli uczęszcza do szkoły (§ 77 ust. 1 pkt 2), stwierdzające, czy uczeń korzysta z internatu i za jaką opłatą oraz czy otrzymuje stypendium i w jakiej wysokości,
- 2) zaświadczenia z miejsca pracy stwierdzające stanowisko i wysokość zarobków poborowego oraz członków jego rodziny za okres ostatnich 3 miesięcy z uwzględnieniem wszystkich dodatków bez względu na to, czy mieszkają wspólnie z poborowym, czy oddzielnie, nawet w innych miejscowościach,
- 3) stwierdzenie właściwego do spraw finansowych organu prezydium rady narodowej, że poborowy lub członek jego rodziny nie jest podatnikiem podatku gruntowego lub dochodowego, a w przeciwnym razie stwierdzenie wysokości rocznego przychodu szacunkowego, ustalonego dla wymiaru podatku gruntowego z gospodarstwa rolnego lub wysokości podatku dochodowego,
- 4) odcinek przekazu pieniężnego otrzymywanej renty za jeden z trzech ostatnich miesięcy, jeżeli członek rodziny poborowego otrzymuje rentę,
- 5) posiadane aktualne orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów, jeżeli wniesione podanie umotywowane zostało niezdolnością do pracy członka rodziny poborowego,
- 6) zaświadczenie Państwowego Zakładu Ubezpieczeń o rozmiarze oszacowanego zniszczenia gospodarstwa rolnego wskutek klęsk żywiołowych, jeżeli podanie umotywowane zostało tymi okolicznościami.

§ 80. 1. Członkowie rodziny poborowego ubiegający się o zaliczenie przez komisję lekarską do jednej z grup inwalidów (§ 79 pkt 5) obowiązani są przedłożyć w biurze gromadzkiej rady narodowej następujące dokumenty:

- 1) zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez zakład społeczny służby zdrowia,
- 2) opis warunków pracy.

2. Opis warunków pracy dla członków rodziny poborowego pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych lub w zakładach rzemieślniczych sporządza biuro gromadzkiej rady narodowej.

81. 1. Prezydium gromadzkiej rady narodowej rozpatruje podanie i dokumenty dotyczące warunków rodzinnych, materialnych i gospodarczych poborowego, a po sprawdzeniu wszystkich okoliczności sprawy, z wyjątkiem stwierdzenia niezdolności do pracy członków rodziny przez komisję lekarską (§ 77 ust. 2), wydaje opinię w przedmiocie istnienia lub braku warunków uzasadniających uznanie lub nieuznanie poborowego za jedynego żywiciela rodziny. Opinia powinna zawierać uzasadnienie.

2. W razie powołania przez prezydium rady narodowej miasta stanowiącego powiat lub prezydium dzielnicowej rady narodowej komisji przewidzianej w art. 27 ustawy z dnia 30 stycznia 1959 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. z 1963 r. Nr 20, poz. 103) — opinię wymienioną w ust. 1 wydaje ta komisja.

3. Na posiedzenie zwołane w celu rozpatrzenia podań i dokumentów o odroczenie zasadniczej służby wojskowej ze względu na utrzymywanie rodziny może być wezwana osoba, która złożyła podanie, jeżeli jest to potrzebne do bliższego wyjaśnienia sprawy.

§ 82. 1. Biuro gromadzkiej rady narodowej przesyła zaopiniowane podanie wraz z załączonymi dokumentami do właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej.

2. Właściwy do spraw wewnętrznych organ prezydium powiatowej rady narodowej po stwierdzeniu, że warunkiem uznania poborowego za jedynego żywiciela rodziny będzie orzeczenie komisji lekarskiej o inwalidztwie członka jego rodziny, przesyła niezwłocznie do właściwej komisji lekarskiej dokumenty wymienione w § 80 ust. 1 z wnioskiem o zbadanie członka rodziny poborowego w trybie przepisów w sprawie orzekania o istnieniu inwalidztwa osób nie będących pracownikami oraz osób nie ubiegających się o zaopatrzenie rentowe.

3. Członkowie rodziny poborowego wymienieni w ust. 2 zgłaszają się na badania przed komisją lekarską w terminie i miejscu określonych w wezwaniu tej komisji. Osoby posiadające dodatkową dokumentację lekarską (analizy, prześwietlenia, wyniki badań dodatkowych) obowiązane są przedstawić ją komisji lekarskiej.

4. Komisja lekarska wydaje orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów. W razie zaliczenia osoby badanej do III grupy inwalidów — w orzeczeniu określa się przeciwwskazania co do możliwości wykonywania dotychczasowego zatrudnienia. Odpis orzeczenia komisja lekarska przesyła do właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej.

5. Orzeczenie komisji lekarskiej jest ważne na okres jednego roku, jeżeli komisja ta nie postanowi inaczej.

§ 83. Poborowym, którym przysługuje odroczenie ze względu na odbywanie studiów (pobieranie nauki), udziela się tego odroczenia na ich wniosek zgłoszony w czasie stawiania przed komisją poborową, jeżeli równocześnie przedstawia zaświadczenie zakładu naukowego stwierdzające odbywanie studiów (pobieranie nauki) uprawniających do odroczenia.

§ 84. 1. Poborowy uznany za zdolnego do służby wojskowej, który po zakończeniu poboru głównego został przyjęty na studia (naukę) uprawniające do uzyskania odroczenia, obowiązany jest złożyć do właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej zaświadczenie wymienione w § 83.

2. W przypadku określonym w ust. 1 termin przedstawienia zaświadczenia o odbywaniu w danym roku kalendarzowym studiów (pobieraniu nauki) w celu uzyskania odroczenia kończy się z upływem 10 dnia po rozpoczęciu roku szkolnego w danej szkole.

3. O przedstawieniu przez poborowego zaświadczenia wymienionego w § 83 właściwy do spraw wewnętrznych organ prezydium powiatowej rady narodowej zawiadamia naczelnym wojskowego komendanta rejonowego oraz wyznacza poborowemu termin i miejsce stawiania się do poboru dodatkowego.

§ 85. 1. Odroczeń zasadniczej służby wojskowej ze względu na odbywanie studiów (pobieranie nauki) nie udziela się poborowym:

- 1) studentom (uczniom) odbywającym studia (pobierającym naukę) zaocznie lub w charakterze eksternistów,
- 2) uczniom, którzy powtarzają rok nauki (daną klasę) w tej samej lub w innej szkole.

2. Odroczenia ze względu na pobieranie nauki udziela się jednak uczniom powtarzającym rok nauki:

- 1) w ostatniej klasie,
- 2) z powodu choroby lub innych ważnych przyczyn stwierdzonych w zaświadczeniu szkoły wymienionym w § 83,
- 3) jeżeli do poboru stają po raz pierwszy.

3. Do uczniów, o których mowa w ust. 2 pkt 2, stosuje się odpowiednio przepis § 84.

§ 86. Komisja poborowa może odmówić odroczenia ze względu na odbywanie studiów (pobieranie nauki) poboro-

wemu, który nie stawia się we właściwym miejscu i czasie do poboru bez uzasadnionych przyczyn albo nie przedstawi zaświadczenia wymienionego w § 83 w dniu stawienia się do poboru albo w terminie ustalonym przez powiatową komisję poborową.

§ 87. 1. Odroczeń ze względu na wykonywanie zawodu w zakresie ustalonym corocznie przez Radę Ministrów (art. 29 ustawy z dnia 30 stycznia 1959 r.) udziela się tylko podczas poboru głównego poborowym uznanym za zdolnych do służby wojskowej.

2. W indywidualnych przypadkach, jeżeli wnioski o odroczenie zasadniczej służby wojskowej ze względu na wykonywanie zawodu zostały złożone przed poborem głównym, lecz nie mogły być rozpatrzone przez powiatową Komisję poborową, wojewódzka komisja poborowa może zezwolić na udzielenie odroczenia ze względu na wykonywanie zawodu — podczas poboru dodatkowego.

3. Jeżeli Rada Ministrów nie zarządzi inaczej (ust. 1), odroczenie ze względu na wykonywanie zawodu może być udzielone tylko tym poborowym, u których warunki uzasadniające to odroczenie powstały co najmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem poboru głównego.

§ 88. Wniosek o odroczenie ze względu na wykonywanie zawodu powinien być sporządzony na formularzu według ustalonego wzoru i złożony przez kierownika zakładu pracy, w którym poborowy jest zatrudniony, do właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej, właściwej ze względu na miejsce pobytu stałego (zamieszkania) poborowego w terminie określonym przez Radę Ministrów (§ 87 ust. 1). Złożenie wniosku uzależnione jest od pisemnej zgody poborowego.

§ 89. 1. Komisja poborowa może odmówić odroczenia ze względu na wykonywanie zawodu:

- 1) poborowemu, który nie stawia się we właściwym miejscu i czasie do poboru bez uzasadnionych przyczyn,
- 2) jeżeli wniosek o odroczenie zostanie nadesłany po ustalonym terminie (§ 88).

2. Powiatowa komisja poborowa może nie uwzględnić wniosku kierownika zakładu pracy, jeżeli poborowy przed komisją poborową wyrazi na piśmie chęć odbycia zasadniczej służby wojskowej.

§ 90. 1. Wygaśnięcie odroczenia następuje z upływem czasu, na który zostało udzielone.

2. Wygaśnięcie odroczenia ze względu na odbywanie studiów (pobieranie nauki) oraz wykonywanie zawodu może nastąpić również przed upływem czasu, na który zostało udzielone, jeżeli warunki uzasadniające udzielenie odroczenia przestały istnieć, np. powtarzanie danej klasy (roku nauki), przerwanie studiów (nauki) lub pracy na stanowisku uprawniającym do odroczenia.

3. O wygaśnięciu warunków do odroczenia kierownicy zakładów naukowych i zakładów pracy obowiązani są w ciągu 7 dni zawiadomić właściwego wojskowego komendanta rejonowego.

4. Podlega uchyleniu, jako nieważne, orzeczenie komisji poborowej o udzieleniu odroczenia ze względu na utrzymywanie rodziny, jeżeli odroczenie zostało udzielone w wyniku podania fałszywych danych.

§ 91. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową w kilku okresach, jeżeli warunki do udzielenia im odroczenia powstaną w czasie przerwy w odbywaniu tej służby.

Rozdział 8.

Warunki i tryb uznawania żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin.

§ 92. Za jedynego żywiciela rodziny można uznać żołnierza tylko wówczas, jeżeli w okresie odbywania przez niego zasadniczej służby wojskowej zaistniały w warunkach materialnych lub rodzinnych istotne zmiany, w których wyniku wyłącznie na żołnierzu ciąży obowiązek utrzymywania niezdolnych do pracy członków rodziny lub prowadzenia gospodarstwa rolnego.

§ 93. 1. Jeżeli przepisy rozdziału niniejszego nie stanowią inaczej, do uznania żołnierza odbywającego zasadniczą służbę wojskową za jedynego żywiciela rodziny stosuje się odpowiednio przepisy §§ 74—77.

2. Przepisów rozdziału niniejszego nie stosuje się do żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową w systemie obrony terytorialnej.

§ 94. 1. Podanie o zwolnienie żołnierza z zasadniczej służby wojskowej jako jedynego żywiciela rodziny może wnieść żołnierz lub członek jego rodziny.

2. Członkowie rodziny żołnierza wnoszą podanie o zwolnienie go ze służby wojskowej do biura gromadzkiej rady narodowej właściwej ze względu na ich miejsce zamieszkania na formularzach, które wydaje im ten organ bezpłatnie.

3. Podania członków rodziny żołnierza wniesione do innych organów powinny być niezwłocznie przekazane do biura właściwej gromadzkiej rady narodowej.

4. Żołnierz wnosi podanie o zwolnienie go z zasadniczej służby wojskowej bezpośrednio do dowódcy jednostki, w której pełni służbę. Dowódca ten przesyła podanie żołnierza do biura gromadzkiej rady narodowej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania jego rodziny.

5. Podanie żołnierza nie podlega opiniowaniu przez jego przełożonych.

§ 95. 1. Po rozpatrzeniu podania wniesionego przez żołnierza lub członka jego rodziny oraz załączonych dokumentów biuro gromadzkiej rady narodowej przesyła je wraz ze swoją opinią właściwemu do spraw wewnętrznych organowi prezydium powiatowej rady narodowej.

2. Właściwy do spraw wewnętrznych organ prezydium powiatowej rady narodowej postępuje w sposób określony w § 82 ust. 2, po czym wydaje decyzję o uznaniu lub nieuznaniu żołnierza za jedynego żywiciela rodziny.

3. Decyzje powinny zawierać prawne i faktyczne uzasadnienie.

§ 96. 1. Organ wymieniony w § 95 ust. 2 przesyła do dowódcy okręgu wojskowego (równorzędnego) za pośrednictwem wojskowego komendanta rejonowego decyzję o uznaniu żołnierza za jedynego żywiciela rodziny wraz z aktami sprawy.

2. Jeżeli dowódca okręgu wojskowego (równorzędny) poweźmie zastrzeżenia co do prawidłowości powyższej decyzji — przesyła decyzję wraz z aktami sprawy właściwemu do spraw wewnętrznych organowi prezydium wojewódzkiej rady narodowej z wnioskiem o rozpatrzenie sprawy w trybie nadzoru.

3. W razie zwolnienia z wojska żołnierza uznanego za jedynego żywiciela rodziny dowódca okręgu wojskowego (równorzędny) zwraca właściwemu do spraw wewnętrznych organowi prezydium powiatowej rady narodowej akta nadesłane przez ten organ.

§ 97. 1. Decyzja właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej o nieuznaniu żołnierza za jedynego żywiciela rodziny powinna być doręczona osobie ubiegającej się o zwolnienie żołnierza z zasadniczej służby wojskowej. Jeżeli podanie wniosł żołnierz, decyzję tę przesyła się do dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę, dla doręczenia jej żołnierzowi za potwierdzeniem odbioru.

2. Od decyzji o nieuznaniu żołnierza za jedynego żywiciela rodziny służy odwołanie do właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium wojewódzkiej rady narodowej. Odwołanie może być wniesione w ciągu 14 dni od dnia doręczenia decyzji. Żołnierz wnosi odwołanie w trybie określonym w § 94 ust. 4 i 5.

3. Odwołanie wnosi się na piśmie za pośrednictwem właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej. Organ ten może zmienić swoją decyzję bez przekazywania sprawy organowi wymienionemu w ust. 2, jeżeli odwołanie uzna w całości za słuszne.

§ 98. 1. Właściwy do spraw wewnętrznych organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej może na skutek wniesionego odwołania:

- 1) utrzymać w mocy zaskarżoną decyzję albo
- 2) uchylić decyzję.

2. W razie uchylenia decyzji organ wymieniony w ust. 1:

- 1) wydaje nową decyzję albo
- 2) przekazuje sprawę właściwemu do spraw wewnętrznych organowi prezydium powiatowej rady narodowej do ponownego rozpatrzenia i wydania nowej decyzji.

3. Organ wymieniony w ust. 1 może w trybie nadzoru uchylić decyzję właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Organ wymieniony w ust. 1 może również na skutek wniosku, o którym mowa w § 96 ust. 2, uchylić decyzję właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej. W tym przypadku właściwy do spraw wewnętrznych organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej wydaje nową decyzję.

5. W razie uchylenia decyzji o uznaniu żołnierza za jedynego żywiciela rodziny organ wymieniony w ust. 1 zawiadamia dowódcę okręgu wojskowego (równorzędnego) i wojskowego komendanta rejonowego, a w razie utrzymania w mocy decyzji zwraca ją temu dowódcy wraz z aktami sprawy w celu zarządzenia zwolnienia żołnierza z zasadniczej służby wojskowej oraz zwrotu akt do właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej.

6. Decyzje organu wymienionego w ust. 1 są ostateczne.

§ 99. W razie uchylenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych w trybie nadzoru decyzji właściwego do spraw wewnętrznych organu prezydium powiatowej rady narodowej lub wojewódzkiej rady narodowej o uznaniu lub nieuznaniu żołnierza za jedynego żywiciela rodziny, nową decyzję przesyła się Ministrowi Spraw Wewnętrznych, wojskowemu komendantowi rejonowemu i osobom zainteresowanym.

Rozdział 9.

Przepisy końcowe.

§ 100. Ministrowie Spraw Wewnętrznych i Obrony Narodowej określają organy uprawnione do sprawowania nadzoru nad trybem urzędowania komisji poborowych.

§ 101. Szczegółowe czynności organów rad narodowych i komisji poborowych w zakresie poboru, odroczeń służby wojskowej i uznawania żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin oraz czynności organów uprawnionych do sprawowania kontroli w tych sprawach określa instrukcja Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 102. Przepisy rozporządzenia dotyczące:

- 1) prezydiów wojewódzkich rad narodowych — stosuje się odpowiednio do prezydiów rad narodowych miast wyłączonych z województw,
- 2) prezydiów powiatowych rad narodowych — stosuje się odpowiednio do prezydiów miejskich rad narodowych miast stanowiących powiaty oraz dzielnicowych rad narodowych w miastach wyłączonych z województw,
- 3) prezydiów gromadzkich rad narodowych — stosuje się odpowiednio do prezydiów miejskich i dzielnicowych rad narodowych oraz rad narodowych osiedli z wyjątkiem miejskich rad narodowych miast wyłączonych z województw,
- 4) biur gromadzkich rad narodowych — stosuje się odpowiednio do właściwych organów prezydiów rad narodowych wymienionych w pkt 3,
- 5) wojewódzkich komisji poborowych — stosuje się odpowiednio do miejskich komisji poborowych w miastach wyłączonych z województw,
- 6) powiatowych komisji poborowych — stosuje się odpowiednio do miejskich komisji poborowych w miastach stanowiących powiaty i dzielnicowych w dzielnicach miast wyłączonych z województw,
- 7) województw — stosuje się odpowiednio do obszarów miast wyłączonych z województw,
- 8) powiatów — stosuje się odpowiednio do miast stanowiących powiaty i dzielnic w miastach wyłączonych z województw,
- 9) studentów szkół wyższych — stosuje się odpowiednio do osób kształcących się w szkołach nie będących szkołami wyższymi, w których zostało wprowadzone wojskowe szkolenie studentów.

§ 103. Traci moc rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych i Obrony Narodowej z dnia 6 czerwca 1959 r. w sprawie przeprowadzania poboru i udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej (Dz. U. z 1959 r. Nr 38, poz. 235 i z 1961 r. Nr 21, poz. 106) oraz przepisy §§ 29—36 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 15 grudnia 1959 r. w sprawie powoływania poborowych i innych osób do czynnej służby wojskowej i zwalniania z tej służby (Dz. U. z 1960 r. Nr 2, poz. 11).

§ 104. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych: w z. *Fr. Szlachcic*
Minister Obrony Narodowej: *M. Spsychalski*